

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ד' אלול תשפ"א | דף היומי בבלי: סוכה לו | דף הכולל: יומא עא.
דף היומי בהלכה: מסימן תרל"א אמצע סעיף י' הגה "ויש אומרים" עד סימן תרל"ב סעיף ב'.
מוסר: זכור למרים - מתחילת פרק י"א עד "והנה אסביר".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יז עד פרק יט והנה גמ"ח

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

מה אירע בחקירה המשטרתית של הרבי משומרי אמונים זצ"ל | כיצד 'טיפל' הרבי מהוסיאטין זי"ע במשפחה שפלשה לביתו? | ואיך הגיב הגר"י בלאזר זצ"ל כשהמבשלת נטלה את המאכלים לביתה במקום להגישם לשולחן | 2210

זמן אלול

**"מבעד לחרכים ראיתי את בני יושב בין הבחורים
בפנים לזהטות מריתחא דאורייתא... עמדתי
מרותק. לפתע הבנתי שיש כאן משהו שונה,
משהו שלא הכרתי מעודי. בעיני נצנצה דמעה"...**

Aharon Krohn/Flash90

וידוי אישי מפעים של אב מנוכר שלראשונה בחייו הבין מהי 'ישיבה'

רבות במהלך היום מקדיש למקצועו, השתדלתי לנצל כל שעה פנויה ללימוד התורה.

"אך בני הבכור כשבגר קמעא החליט בעצת חבר לסור לישיבה חרדית, שנקראה באותם ימים בעגה הלשונית - 'שחורה', והחלטתו היתה נחושה. אני לא ראיתי בעין יפה את הענין וניסיתי להניא אותו מכך, באומרי שאל לו לחפש דבר מה ייחודי דוקא בישיבות החרדיות, שכן הנה לך דוגמא מוחשית מאביך, שלמרות היותו איש אקדמיה ומשכיל שעובד למחייתו במשרה מכובדת, הוא מוצא די זמן ללמוד ולהגות בתורה, כך שוודאי התורה אינה נחלת החרדים בדווקא. אך בני שהיה עקשן מטבעו לא הסכים עמי, והחליט בכל מחיר שהולך הוא לישיבה חרדית. הוא ביקר בה פעמיים, והשעות בהן שהה בה נתנו לו את ההשראה שהוא מצא את מקומו, שליבו חפץ דוקא באותו היכל, דבר שמבחינתי היה נשגב ובלתי מובן.

"למרות הדברים הדי משמעותיים שיצאו מקירות לבבי, החליט בני שלא לשמוע לעצתי והודיע לנו חגיגת שהוא נוסע

על קו הטלפון היה יהודי נכבד.

"שלום הרב וילנר".

- שלום וברכה, השבתי.

"ראיתי לאחרונה כמה מאמרים בנושא עולם הישיבות המכונסים בעיתונכם [=יתד נאמן] תחת המדור 'שטייגען וברען'. זה העלה בי זכרונות נרגשים מעברי, למרות שלא גדלתי מעודי בחממה הישיבתית, ואני חש חובה לספר לך את סיפורי האישי, המעיד יותר מכל על אחת מהתופעות המיוחדות הקיימות בהיכלה של הישיבה. אולי דרך במתכם הנכבדה יבוא הדבר לידי הקהלה הרחב שמתעניין בנעשה בעולם הישיבות ובכך אכפר ולו במעט על מעשי".

- אשמח לשמוע, ואם ניתן להעביר את סיפורכם לרשות הרבים אעשה זאת.

"אקדים ואומר", הוא מספר בהתרגשות, "שבעברי לא נמנית על החוגים החרדיים, אם כי הקפדתי כל ימי על שמירת התורה וההלכה קלה כבחמורה, ולמרות היותי איש אקדמיה ששעות

"עתה מגיע הסיפור האמיתי אותו אני חייב לספר למרות שדמעות חונקות עתה את גרוני כשנזכר אני בכך. באותו בוקר יום שישי השכמתי קום, החלטתי לבוא מוקדם ככל האפשר לשיבה כדי לסייע לו לשוב הביתה. הגעתי לשיבה עוד קודם התפילה, ידעתי שבליל שישי זהו הלילה שבו הוא רגיל ללמוד בבית המדרש כל הלילה, והחלטתי להפתיעו, להגיע לבית המדרש ולקחתו היישר משם לתפילה באיזור מגורינו.

"אני זוכר עד היום את המראה הבא שלא ישכח מזכרוני לנצח. עליתי במדרגות המובילות לבית המדרש, השמחה שהציפה אותי היתה עצומה. סוף סוף האמת מנצחת... הרהרתי בקול.

"בדלת הכניסה לאולם בית המדרש היו חלונות זכוכית שדרכם ניתן היה להביט על הקורה בתוך בית המדרש. הצאתי פנימה כדי לבדוק אם בני אכן נמצא בין היושבים שעשו את הלילה האחרון בבית המדרש. אני מביט ותר אחריו, ואני מבחין בכמה חברותות שהיו ספיחין של ה'משמר' בשיבה, והיה ברען נורא בבית המדרש. בני, שכנראה ידע שזהו הלילה האחרון בו יוכל להשקיע את כולו בשטייגען אמיתי בבית המדרש בחברת רעיו האהובים, החליט כנראה לנצל זאת עד תום. ראיתיו יושב בינות לאותם בחורים בפנים לוהטות, הוא נראה מתווכח באורייתא והשמחה הציפה את חדרי ליבו ויצאה החוצה, עד שניכרה לעיני כל רואה.

"עמדתי מחוץ לדלת לכוד כבמגנט, הבטתי מבעד חרכי הזכוכית, עיני לא נטשו ולו לרגע את מבטם מבני. הבנתי לפתע שיש כאן משהו שונה, משהו אחר שלא הכרתי מעודי. משראיתי את הבעירה העצומה שיש בשעת לפנות בוקר מוקדמת בבית המדרש, כזו התלהבות וריתחא דאורייתא, גמלה בליבי ההחלטה שאם בני כה חושק בכך ומגיע על ידי זה לאושר נצחי הניכר על פניו באופן כה מוחשי - אני לא אהיה זה שימנע ממנו את אושרו. "נכנסתי להיכל, התקרבתי לבני וביקשתי לשוחח עמו בצד. אמרתי לו ברורות כי אחרי התפילה אני חוזר הביתה לבדי. מעיני נצנצה דמעה, וזה היה הרגע בו לראשונה בחיי ביקשתי סליחה מבן.

"לאחר מכן אמרתי לו כי עד היום חשבתי ששיבה זהו מקום שלומדים בו 'הרבה תורה הרבה זמן', ואולי מעט יותר מהרגלי הלימוד שלנו שהינם דומים, אך משבאתי עתה הנה וראיתי את השטייגען העצום של ליל שישי, הבנתי שישנה טעות עצומה בתפיסתי, ושיבה אינה רק מקום שלומדים בו 'הרבה תורה הרבה זמן', אלא זהו מקום שבו מרגישים וחיים את התורה בעצמות.

"כשראיתי זאת בעיני הבנתי שכל מה שאמרתי עד היום על השיבה אינו נכון, וכי למרות שטעמתי במשך שנים רבות טעמה של תורה, מעולם לא הבנתי טעמה של שיבה מהו. רק עתה נוכחתי לראשונה כי זהו ניחוח אחר, חיים אחרים, חיים של תורה. משכך החלטתי כי אני לא אהיה זה שאעמוד בדרכו לחשוק בחיי תורה שכאלו, ואמרתי לו שאני מוותר על בקשתי שישב הביתה, וכי אסייע לו בכל מאודי להמשיך את חייו בעולם השיבה המיוחד. "רק בסתר ליבי הבעתי פליאה מסוימת - האם גם כל אלו

בתחילת זמן אלול לשיבה החרדית ללמוד במחיצתה במשך השנים הקרובות. כל הנסיונות להתנגד כשלו, הוא נעמד כחומה בצורה והחליט שבכל מחיר עושה הוא את צעדו החד משמעי והולך ללמוד בשיבה חרדית.

"מאז יכול אני לומר שהחיים בביתי השתנו. החלו מתחים בינינו לבין הילד. אנו ההורים ניסינו בכל דרך להניא אותו מכך ולהפציר בו שניתן לגדול כבן תורה אמיתי גם בדמותו של אב המשפחה שמקדיש מעיתותיו רבות לתורה בכל רגע פנוי, אך הוא נותר בעקשנותו, וליתר דיוק בשיבתו.

"הבן, שהינו בעל כשרונות נדירים ואדם חרוץ ומסודר, החל להתעלות בשיבה והפך עד מהרה לאחד המתמידים בה. זוהו דרך בעולם הלמדנות והוא פרח וצמח כפי שחפץ היה מתחילה. "אנו ההורים שעוד קיוונו שהוא יתקשה לעמוד במשימות התורניות שהשיבה דורשת, וכך ימצא הקושי מסילה ללבבו להשיבו אלינו למסגרות המקובלות בביתנו, התבדנו. הבן לא גילה כל סימני קושי אלא התעלה יותר ויותר והשקיע עצמו אך בתורה יומם וליל בצורה שאין לה אח ורע.

"אומר את האמת בגילוי לב, אני לא הייתי מסוגל לראות זאת. למרות שמדרך הטבע הייתי צריך לשמוח בשמחתו ובהצלחתו של בני, זה עשה מדקרות בלבי, ומטבע הדברים ענין זה העכיר רבות על מערכת היחסים בביתנו.

"כך עברו להם הימים, כל אחד התבצר בעמדתו שרק הלכה ונחקקה בליבות כל אחד מאתנו. עד שיום אחד החלטנו לשבור את הכלים. היתה זו בשיחה שהיתה לי עם הבן בשיבה, בה הודעתי לו נחרצות: דע לך שאם אינך עוזב את השיבה באופן מיידית אתה עושה קרע במשפחה. הרי אם רצונך בתורה אין כל בעיה שתלמד באותם מסלולי לימוד שאני עברתי בחיי, ולמרות הכל אני מקדיש כל עיתותי ללימוד התורה.

"באותה שיחה הבן לא ענה דבר, אבל מעבר השפופרת בהחלט היה ניתן להבחין בדמעות שחנקו את גרונו, והם כנראה מנעו ממנו להשיב לדבריי. מני אותה שיחה ירדה על הבן מרה שחורה. הוא שכל רואיו העידו על שמחת החיים עצומה שאופפתו, על האושר שיש לו מהגייעה בלי גבול - החל להיכבות. חדות החיים שהיתה מנת חלקו כל אותם ימים הלכה והתמעטה עד שנעלמה ממש.

"הוא הלך להיוועץ ברבותיו בשיבה, והם ניסו לדבר על ליבו לחזקו ולעודדו, אך שום דבר לא עזר. עד שהגיע אותו יום חמישי שנחרט בי כאחד הימים המשמחים בחיי, בו הוא מודיע לנו כי החליט לעזוב את השיבה. הוא רק ביקש להישאר בשבת בשיבה ומיד לאחר השבת ישוב הביתה.

"אינני יודע מהיכן הגיעו אלי כוחות הנפש הללו, שכיום אני מבין היטב מי שלחם, אך במקום שאסכים לבקשתו שישאר לפחות עוד שבת אחת בשיבה ומיד אחריה יעזוב אותה לחלוטין - נותרתי איתן בעקשנותי ואמרתי לו שאני לא נותן לו ארכה כלל. אמרתי לו שאבוא ביום שישי לקחתו הביתה עוד קודם השבת, ושיסדר את כל חפציו ויארזם לקראת שיבתו הביתה.

במראהו, הוא נהפך לעצם מעצמו של בית המדרש וכולו אמר תורה.

כעבור שנים מספר הוא פגש באחד מידידיו שהיה ער לוויכוח הישן שהיה לו עם בנו, והוא אמר לו המילים הבאות שיצאו מנהמת הלב: "היום גם אני יודע מהו טעמה של ישיבה, אבל עדיין מסוקרן אני לדעת האם באמת כל אלו שלומדים בישיבה יודעים אף הם מהו טעמו האמיתי של 'שטייגען' בישיבה? והסקרנות הזו עודנה טורדת את המנוחה..."

(הרב ה' וילנר, מוסף שבת קודש תרומה תשע"ב)

שנמצאים כאן בהיכלה הגועש של הישיבה, יודעים גם הם מהי ישיבה? היודעים הם להעריך? האם משכילים הם להבין? להרגיש... הסקרנות לא נתנה לי מנוחה".

לאחר גמר התפילה בישיבה נפרד האב מהבן בהתרגשות ונסע לבדו חזרה הביתה. כעבור שנים יצא האב לפנסיה מעבודתו ואז החליט שגם הוא חפץ לטעום משהו מעולמה המשכר של התורה, שלא הורגל בו כל חייו למרות שלמד רבות כל ימיו. הוא התיישב ב'כולל' למבוגרים והחל לשקוד על התורה באותה התלהבות כפי שעשה בנו בימי נעוריו. כעבור תקופה קצרה לא היה ניתן להכירו

יומא דהילולא

**"אני האחראי על הישיבה, אני אתייצב לפגישה",
אמר הרבי. מקורביו ניסו לשכנעו לבל ייפגש בעצמו
עם הקצין המום המוח, שכבר הראה את נחת זרועו
במקרים קודמים. אך הרבי היה נחוש בדעתו...**

ליומא דהילולא של כ"ק מרן אדמו"ר משומרי אמונים זצ"ל - מחר יום שישי ה' באלול תשע"ב

הכבד שהוטל עליהם.

שוטרי היחידה הכלכלית שהבחינו כי הישיבות ממשיות להתקיים כסדרן למרות המיסים הכבדים, קלטו כי מנהלי הישיבות מערימים. מלשינים ובלשים סמויים החלו לבלוש ולרחרר אחר זהותם של מעבירי התרומות מחו"ל. באחד הימים חלפה השמועה המצערת כי מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל ראש ישיבת מיר הובל למעצר בעקבות המחאה אמריקאית שנמצאה ברשותו ללא שדווה עליה. המאורע המחפיר הסעיר את רוחו של הציבור החרדי. כשהגיעו הדברים לידיעתו של כ"ק מרן אדמו"ר משומרי אמונים זי"ע, שהיה אז בימי חורפו, נענה והתאונן בסערת נפש: למה לקחו למעצר גאון ישיש שכמותו? היו צריכים לקחת אותי במקומו. לא הייתי מניח להם, הייתי מעמיד אותם על מקומם למען יידעו שאסור לפגוע בעולם התורה.

אלא שלא ארכו הימים וזרועה הארוכה של המשטרה הכלכלית הגיעה גם לישיבת 'שומרי אמונים'.

ביום בהיר הגיעו בלשי היחידה למשרדי הישיבה בשכונת מאה שערים, נקשו על דלת חדרו של מנהל הישיבה באותם ימים, הגאון החסיד רבי דוד מאיר ווייס שליט"א, וביקשו לחקור אותו. מנהל הישיבה נבהל למראה האורחים הלא קרואים, מיהר ועלה טרוף נשימה לחדרו של הרבי הקדוש משומרי אמונים זי"ע וסיפר לו על הצרה הצרורה שהתרגשה על הישיבה. "מה נעשה כעת?" שאל רבי דוד מאיר בדאגה.

"תפנה אותם אלי", השיב לו הרבי ברוגע. "תאמר להם שייכנסו לחדרי".

קבוצת השוטרים נכנסה לחדרו של הרבי והתקבלה אצלו בחמימות רבה. הרבי שוחח עמם בחיבה ובלבביות על ענייני

שמעון טיקוצק

מחוגי השעון במשרדי מטה המשטרה בירושלים הצביעו על השעה 1:00 בצהריים. עשרות שוטרים יצאו ובאו בין החדרים והמסדרונות. שני האורחים שנכנסו פנימה לא השתלבו בנוף האנושי שרחש סביבם, אחד מהם היה אברך צעיר שעניו עטויות דוק של קדושה וטהרה, אליו התלווה חסיד נוסף בעל צורה.

היכן הוא חדרו של מר שפיגלשטיין? שאל האחרון את אחד מכחולי המדים שחלפו על פניו. הוא לא היה צריך לנקוב בשמו הפרטי של הקצין המבוקש. "הקצין שפיגלשטיין" היה מוכר היטב לכל שוטר זוטר, בעצם, כמעט לכל אזרח במדינה. ולא דווקא בגלל שם משפחתו הנדיר. שפיגלשטיין היה קצין ידוע במדינת ישראל של שנות התש"י של תקופת הצנע, זאת הודות לתפקידו הבכיר כמפקד היחידה הכלכלית המיוחדת שתפקידה היה לאכוף את חוקי הצנע הכלכליים בקרב האזרחים.

'שלטון הצנע' השית מיסים שונים ומשונים על תושבי המדינה, בין היתר נאלץ כל אזרח שביקש להעביר ארצה מטבע זר כלשהו, להעניק אחוזים נכבדים ממנו לידי המדינה. החוק הזה פגע במיוחד במוסדות שהתבססו באופן קבוע על תרומות מתושבי חו"ל, אך מי שסבלו ממנו אנושות היו בעיקר מוסדות החינוך החרדיים, הישיבות, הכוללים ותלמודי התורה. בעוד מוסדות התרבות הכלליים חויבו במס של עשרים אחוז בלבד על כל דולר שנשלח אליהם, מנהלי הישיבות נאלצו לשלם מס כפול ומכופל. בסופו של דבר לאחר תשלום המס נותר בידם פחות ממחצית מערכו של הכסף שנשלח אליהם מחו"ל. לא פלא שרבים ממנהלי הישיבות השתדלו באותם ימים להעביר את הכספים בדרכים לא רשמיות בידי משולחים ושליחים שונים כדי להיפטר מחובת המס

יהיה עליו לבוא ולשוחח עמי בביתי", תוך כדי דיבור שרבט הרבי בפניו את כתובתו והגישה לידי.

הנחישות שנבעה מדבריו של הרבי לא הותירה ספק בלבו של המזכיר. כעבור חמש דקות נקראו השניים לחדרו של הקצין שפיגלשטיין. הרבי התיישב על הכיסא, מולו יושב מפקד המשטרה חסון וגבוה כארז וכולו משדר אטימות ויהירות.

"מהיכן חיה ומתקיימת הישיבה שלך?" שאל המפקד בבוטות את אורחו.

"הישיבה שלנו מתקיימת מתרומות שנשלחות מחוץ לארץ", השיב הרבי קצרות.

"ואיך מועבר הכסף לדיכום?" שואל המפקד.

"פשוט מאוד", ענה הרבי. "שלושים אחוז מהתרומות נשלחות מחוץ לארץ דרך הדואר בצורה רשמית, כדי שלא לעורר חשד מיותר. כל היתר מועברים אלינו בידי אנשים טובים ונאמנים כדי שלא ניאלץ להפריש מתוכם אחוזים נכבדים לידי רשויות המדינה..."

הקצין המשופשף הבליע חיוך סמוי בזוויות פיו. הנה נפל לידי רב תמים שהולך לחשוף בפניו את רשת ההברחות החרדיות במלואה.

"ומי מעביר את הכסף? מי הם השלוחים?" הוסיף ושאל הקצין כלאחר יד, בטוח שהתשובה תיפול לידי כפרי בשל כקודמותיה. כעבור רגע התברר לו כי הוא שגה בהערכתו. פניו של הרבי התקשחו באחת. ארשת של תמיהה והשתוממות עלתה עליהם. "מה, אתה דורש ממני להיות מלשין?!" הטיח בו הרבי בקול שקט אך נחרץ. "ראשית, אינני יודע דבר וחצי דבר על זהותם של מעבירי הכספים, הם עושים זאת בעקיפין בלי לחשוף את פרטיהם בפנינו. אבל גם אם הייתי יודע את שמם, לעולם לא הייתי מסגיר אותם לידיך".

עיניו של הקצין ירקו גיצים, אך הוא לא פצה את פיו. הפגישה הקצרה הגיעה לסיומה, הקצין רשם את דבריו של אורחו בפרוטוקול והושיט לו את הנייר לחתימה.

"אינני מוכן לחתום", אמר לו הרבי בתקיפות.

הקצין נדהם למשמע אוזניו, והרבי המשיך והצליף בו במילותיו. "האם ידוע לך על האסיפה הגדולה שהתקיימה רק אתמול - אסיפה בה לקחו חלק מאות רבנים, ובמהלכה הוחלט לצאת ולהפיץ בקרב פילנתרופים יהודיים ברחבי העולם את העוול העצום שהמדינה גורמת למוסדות התורה החרדיים, כדי שיפסיקו להזרים את תרומותיהם למדינת ישראל? האם אין לכם טיפת בושה?!" קרא הרבי מנהמת לבו. "בקושי חלפו 5 שנים מאז הקמת המדינה וכבר נפתחו 45,000 תיקים פליליים נגד צעירים תלמידי ישיבות..." הרבי הלם בידו בכוח על השולחן והוסיף: "איך אתה לא מתבייש? בפולין בה נולדת לא העזו לקרוא לאנשי דת מכל סוג שהוא לחקירה במשטרה. ואתם בארץ ישראל מובילים לחקירות ראשי ישיבות ישישים גדולי תורה מפורסמים כאחרוני הפושעים?!"

יהדות ואמונה. השוטרים ישבו בהכנעה ויראת כבוד, איש מהם לא העז להעלות על דל שפתיו את העניין לשמו הגיעו הנה. כעבור כמה דקות יצאו מהחדר כלעומת שבאו.

מנהלי הישיבה נשמו קמעא לרווחה, אלא שהצרה טרם הגיעה אל פתרונה. כמה ימים לאחר אותה מעשה נמצאה בתיבת הדואר של הישיבה מעטפה רשמית מטעם משטרת ישראל, בתוכה היה מכתב הזמנה למנהלי הישיבה להתייצב בפני ראש היחידה הכלכלית מר שפיגלשטיין בכבודו ובעצמו לצורך בירור דחוף בענייני הכספים של הישיבה.

איש מבין חברי הנהלת המוסדות לא אזר עוז לצאת ולהיפגש עם הקצין הקשוח ששמו הילך אימים. שוב היה זה הרבי עצמו שביקש להתייצב לפגישה. הוא ראה בכך הזדמנות להשמיע בעוז את דבר עולם התורה בפני הכתובת הנכונה.

"תודיעו להם שאני האחראי על הישיבה, אני אתייצב לפגישה", אמר הרבי למנהלי הישיבה. מקורבי הרבי שדאגו לשלומם החלו לדבר אל לבו לבל ייפגש בעצמו עם הקצין חמום המוח שכבר הראה את נחת זרועו במקרים קודמים. למי שנפל לידי של שפיגלשטיין לא היו סיכויים גדולים. בירושלים של אותם ימים התהלכו סיפורים מחרידים על מעלליו של אותו קצין אימתני. יודעי דבר ידעו לספר על יהודי פיקח וממולח שניהל שנים רבות קודם לכן משפט ממושך מול הנציב העליון על מיל וחצי שנלקח ממנו. בתום משפט מתמשך ניצח היהודי את הנציב והצליח לקבל לידי את הפרוטות שנגזלו ממנו, אבל כשאותו יהודי נפל לידי של שפיגלשטיין לא הועילה לו כל חכמתו. סופו היה רע ומר.

הרבי ידע ושמע הכול, אך למרות זאת לא נסוג מהחלטתו. כעבור כמה ימים נמסר לבית הרבי כי הפגישה המתוכננת נקבעה ליום ראשון בשעה 8:00 בבוקר. לתנאי הזה סרב הרבי בתוקף והורה למסור לאנשי לשכתו של הקצין כי בשעה 8:00 הוא אוחז עדיין באמצע תפילת שחרית ואינו יכול להתייצב, כשהוא מוסיף ואומר למקורביו: "גם אם לאמתו של דבר יכול הייתי להתאים עצמי לשעה זו, עם זאת, כדי להכניע את הקליפה הריני עומד על שלי".

השליח מסר את דבריו של הרבי. לשכת הקצין הסכימה במחווה יוצאת דופן לדחות את הפגישה לשעה 10:00 בבוקר. אך הרבי שלח להשיבם כי גם לכך אינו יכול להיענות, מאחר ותפילתו נמשכת עד קרוב לחצות היום. בסופו של דבר נקבעה הפגישה לשעה 1:00 בצהרים.

ביום המיועד התייצב הרבי לפגישה במשרדי המשטרה, כשאליו נלווה משמשו. וכאן חוזרים אנו לנקודה בה פתחנו את הסיפור.

"מר שפיגלשטיין עסוק כרגע", השיב מזכיר לשכתו לשני היהודים החרדים שלפניו. "הוא נמצא בפגישה חשובה, התכבדו ושבו והמתינו במסדרון".

דבריו של המזכיר לא התקבלו על לבו של הרבי. "אמור לו שאנו מוכנים לשבת ולהמתין כאן חמש דקות לכל היותר, אחרת

לאחר מכן נפרד בידידות והכנעה מהרבי, לא לפני שהבטיח לו לעמוד לימינו ולסייע לו בכל עניין. "אם אתם צריכים עזרה כלשהי, יכולים אתם תמיד לפנות אליי", אמר הקצין. "אפילו בשעה 2:00 בלילה". הרבי שמר בלבו את הבטחתו של הקצין, ולשבו ייאמר שבמקרה הזה הוא עמד מאחורי מילותיו. מאז ואילך, כל אימת שהגיעה לאוזניו של הרבי ידיעה על התנכלות כלשהי כלפי ראש ישיבה או מנהל מוסד תורני, היה פונה אל הקצין שפיגלשטיין גם בשעות לא שעות ומבקש ממנו להתערב בעניין, והוא היה ממחר למלא אחר בקשתו של הרבי בציינתו יוצאת דופן. מקור: מפי הרב החסיד רבי אברהם מרדכי יוזביץ ז"ל, משמשו ומקורבו של כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'חוקי חיים' זי"ע משומרי אמונים. (פורסם ב'המבשר תורני' שופטים תשע"ד)

פניו של הקצין האדימו מכעס ומבושה. "תירגע!" קרא בזעם רב לעבר איש שיחו. "לא!" השיב לו הרבי. "אני לא אירגע! אדרבה, אתה מוזמן לעצור אותי ברגע זה עכשיו ומיד!" ובאומרו זאת נעץ בו את זוג עיניו הבוהרות במבט פולח כליות ולב מבט שזעזע את לבו וקרביו של הקצין הקשוח. בן רגע שינה הקצין את טעמו. אחרי רגעי שתיקה ארוכים פצה את הקצין את פיו, קולו היה שונה לגמרי. הוא החל להתוודות בפני הרבי כיצד הגיע למצבו הירוד. "אבא שלי", סיפר הקצין, "היה יהודי טוב, חסיד מובהק של אחד מצדיקי פולין. אני לא הלכתי בדרכיו והגעתי לאן שהגעתי..." בו במקום ביטל את התביעה נגד ישיבת 'שומרי אמונים',

יהלומים מגדולי ישראל

הסבל ניגש לפתח המרתף והפטיר כמה מילים פנימה. החסידים שעמדו מאחוריו לא שמעו מאומה, אך לתמהונם לא היה גבול: עקשנותם של הפולשים נמוגה. הם הגישו לסבל את צרורותיהם והתארגנו ליציאה... מה קורה כאן?!

הפולשים הבלתי רצויים שהפכו לאזרחים נכבדים

ילדים, בחרה לה כמקלט את המרתף של בית רבינו הרה"ק רבי ישראל מהוסיטיאן זי"ע שבתל אביב. באישון לילה הם פלשו אליו והביאו עמם מעט ממטלטליהם. במרתף זה, שדלתו פונה לגינת הבית המטופחת מאוחסנים ספסלים ושולחנות אחדים - עודפים מריהוט בית המדרש, חלקם שבורים וחלקם שלמים. מאחר והדלת לא היתה נעולה, יכלו בני המשפחה לפלוש פנימה על נקלה, ללא כל עיכוב וללא כל צורך במאמץ.

היתה זו משפחה מ'נוה צדק', שנמלטה מביתה לאחר חצות הלילה, תחת אש צולבת של האויב. הם חלפו דרך כרם התימנים, שאף היא היתה חשופה לאש, הגיעו לרחוב אלנבי, והתקדמו אל תוך רחוב ביאליק. כאן שוטטו בחצרות הבתים לחפש לעצמם מחסה, עד שהגיעו אל בית רבינו וגילו את המרתף שכאמור היה פתוח. בדממה נכנסו פנימה, ובחסות החשיכה סידרו לעצמם מושבים ומשכבים משולחנות ומספסלים.

בבוקר, כשבאו המתפללים הראשונים אל בית המדרש, מצאו ארבעה ילדים משוטטים בחצר הבית ובגינה, או אז התברר מעשה הפלישה. המתפללים נסערו: לפלוש לבית רבינו? עוד הם עומדים ומשוחחים והנה הגיעו הגבאים והמקורבים, והחל דיון קולני - מה לעשות? אך מאחר והגיעה שעת התפילה, ורבינו עמד להיכנס - הוחלט לדחות את המשך הדיון עד לאחר התפילה.

מובן, כי התפילה עברה על חלק מן המתפללים במתח. מחשבות שונות התרצצו במוחם על דבר פתרון לבעיה שנוצרה. עם תום התפילה התכנסו המתפללים, אלה שזמנם בידם, וביקשו

כסלו תש"ז. מיד לאחר קבלת ההחלטה באו"ם על חלוקת ארץ ישראל בין ישראל לערבים - החל הגבול הניצב בין תל-אביב היהודית ויפו הערבית להתלקח. הערבים החלו לתקוף את תל אביב בכל כלי הנשק שברשותם. יום נשמעו קולות היריות שהומטרו לעבר השכונות היהודיות. כוחות מגן שניצבו בעמדות ההגנה שהוקמו בחפזון עסקו כל הזמן בהשבת אש, יום יום נפגעו אנשים ומספר האבידות היה בעליה. בתי החולים התמלאו בפצועים, אזרחים שלווים, שנפגעו תוך כדי הליכה ברחוב או אפילו ביושבם בביתם.

רבים מתושבי נוה צדק וכרם התימנים נעלו את בתיהם, נטלו מעט ממטלטליהם ונדדו פנימה אל תוככי תל אביב. כך הפכו בין לילה מאות משפחות מסודרות ומבוססות - לפליטים, הזקוקים לרחמים, לבית, לארוחה ולפינת מנוחה.

לא היתה אז מערכת מסודרת של קליטת הפליטים, וודאי שלא היה ממון לכלכלתם ולתמיכה בהם, אך מאחר ומדובר בפליטים מן השכונות הסמוכות, אנשים שתל אביב לא מנוכרת להם, הם החלו להתארגן בכוחות עצמם. הם שוכנו בבתי הספר שבעיר, במוסדות ציבור, ובכל מבנה פנוי. משפחות ברי מזל שלהם קרובים וידידים בעיר או בסביבתה - מצאו את עצמם מתארחים אצל קרובים אלה, שפתחו בפניהם את דלתות ביתם, ויחד עם זאת - את סגור ליבם. האחוה וטוב הלב שבאו לידי גילוי בימי מצוקה אלה הוכיחו כי אכן בני ישראל רחמנים בני רחמנים. והנה, משפחה אחת מן הנמלטות הללו, אב, אם וארבעה

לשמוע מה בפי הגבאים. הצעות שונות הוצעו, וכל אחד מן המתגודדים מצא לנכון להשמיע את דעתו.

"כיצד אפשר שמשפחה שלימה תסתובב כאן ותפריע את שלוות רבינו?" - טען אחד. "ומה יהיה בשבת?" - הוסיף השני. "הרי זו משפחה שאינה שומרת מצוות".

"אין ספק" - סיכם שלישי, צעיר חמום מוח - "צריך למצוא את הדרך לסלקם!"

"לסלק?!" - נשמע פתאום קולו של ר' ליפא, מנכבדי החסידים שישב מן הצד ולא נטל חלק בויכוח הסוער. הוא עסק באמירת מעמדות, ועתה, כשסיים, התפנה לדחוס את שני זוגות התפילין ואת הטלית אל תוך שקית בד נושנה, שהיתה קטנה מהכיל את אלה. "לסלק? אתם אומרים? לאן? שמא לרחוב? לגשם? לקור? אימרו נא לאן? וכי לא למדנו מהי רחמנות? מהו חסד? וכי אין אנו מכירים את הפסוק 'וחי אחיך עמך'? למה שלא תאמרו: 'לזרוק', או 'להשליך', האין אלו מילים תואמות יותר?"

הקבוצה נדהמה. לא מן הדברים של ר' ליפא, אלא מר' ליפא עצמו. הוא יהודי סמכותי, מרומם, מכובד, ומקובל כידען וכאיש המלכד יחדיו מוסר וחסידות. דבריו עצרו מעט את סערת הרוחות ובלמו את יצר הנוגדנות. אט אט חזרה הקבוצה לדיון מתון יותר. עתה כבר לא עסקו ב"סילוק", עתה עסקו ב"התפנות" מרצון. הן ישנם בעיר מקומות מתאימים יותר לקליטת הפליטים מאשר כאן, בבית המדרש של רבינו. ידברו אפוא עם בני המשפחה ויבקשו מהם לעבור לאחד מהמקומות הללו

המשימה הוטלה על ר' גרשון - אחד המתדיינים. הוא ירד במדרגות היורדות לגינה, סובב את בית המדרש והגיע לפתח המרתף. הדלת היתה פתוחה, ואבי המשפחה נתגלה יושב על אחד הספסלים, ומפניו נבטו העיפיות והתלאה. הילדים שהתרוצצו מסביב - צבאו על הפתח, לראות מה בפי הזר הזה.

השיחה התנהלה בשלווה, ללא הרמת קול וללא אימים. האיש הודה, כי הוא לא ידע מה טיב הבית הזה, וכי כניסתו לכאן היתה מקרית בלבד, אך הוא עמד על כך כי אין בדעתו לפנות את המקום. הוא מתכוון להישאר כאן עד שתיפסק המלחמה, יירגעו הרוחות והוא יוכל לשוב לביתו. כל טיעון שר' גרשון השמיע, נדחה בתוקף.

אט אט, במהלך השיחה, אזר האיש אומץ ודבריו נעשו תקיפים ואף חצופים. משפט כמו "תגידו תודה, שלא נכנסתי לתוך הבית עצמו" - הושמע יותר מפעם אחת, אך ר' גרשון כחסידי הוסיאטין, לא מצא לנכון להרים את קולו, אף לא השמיע באוזניו דברים בוטים. כל אשר רצה, שהאיש ומשפחתו ימהרו להתפנות מן המרתף, ועל כך הוא נענה, כאמור, בסירוב מוחלט.

כאשר ר' גרשון חזר לבית המדרש, וסיפר לנוכחים על כשלונה של השיחה - נתלהטו הרוחות, ואחדים הציעו לעשות מיד מעשה: להזמין סבל, שיהיה גברתן, בעל גוף וכוח, ולשלם לו סכום הגון, שיפנה את הפולשים. כמובן, לא לרחוב, אלא לבית הספר הסמוך שברחוב טשרניחובסקי המשמש עתה מקלט למפוני השכונות.

אחד המקורבים שעמד במרכז הדיון ביקש שיקול דעת נוסף, והציע להיכנס תחילה אל רבינו ולספר לו על האירוע ועל ההחלטה. שניים המה שנכנסו אל הקודש פנימה. שניים מן המקורבים, שכניסתם אינה אלא טבעית, ואין בה משום הפתעה לרבינו.

רבינו עוד עמד בחדר התפילה הגדול, בסלון הבית, שדלתו פתוחה לבית המדרש, ועסק בקיפול רצועות התפילין דרבינו תם. כששמע את כל הסיפור שאל: "האם האנשים הללו כבר שמו משהו הבוקר? והילדים - האם הם קיבלו משקה חם? ומה הם אכלו? הלא יש להם דין של 'אכסנאי שבא לעיר', ולנו יש דין של 'על עסקי אכילה ושתייה שואלין אותו' - הלא כן?"

"לפיכך" - כך המשיך - "הואילו נא לגשת למטבח הבית ולהכין להם קנקן משקה חם, ולאחר מכן תזמינו את הסבל שבדעתכם להזמין. ובטרם יתחיל הסבל במלאכתו - הכניסו אותו אלי, רצוני לראות אותו!"

שני המקורבים חזרו לבית המדרש, ומסרו לממתנים הסקרנים את דבר רבינו. אחד מהם אכן ניגש מיד למטבח להכין משקה חם, ור' גרשון - הוא שירד שנית אל המרתף ובידיו המשקה להשקותם. בינתיים הוזמן סבל גברתן ובעל כוח. הוא הולבש בכיסוי לראשו, חולצתו נמתחה, כפתוריה נרכסו, שרווליה הורדו עד לכפות ידיו, וכך בארשת סבלית מכובדת הוכנס האיש אל הקודש פנימה. המקורבים נתבקשו לצאת ודקות אחדות נותר הוא בגפו מול רבינו.

איש לא ידע מה שמע הסבל בחדר זה מפיו הטהור של רבינו אך כשיצא אמר מילה אחת: "לעבודה!" ר' גרשון הורה לו את הדרך אל עבר המרתף וכל המתדיינים צעדו אחריו.

אך מה רואות העיניים? לא יאומן! רבינו בעצמו נתגלה ליד גרם המדרגות. אף הוא, ככל הנראה, מצטרף אל הקבוצה היורדת לגינה. אף הוא משתתף בפניו הפולשים... האמנם - כך חשבו - גם רבינו מוצא בכך ענין?

הסבל ניגש ראשון, וחסם בגופו הגדול את כל חלל הדלת. הוא עמד עם פניו אל פנים המרתף, ואמר משהו למשפחה שבפנים. בחוץ לא שמע איש את אשר אמר. והנה פלא: המשפחה לא מתנגדת. בני המשפחה הגישו לו את צרורות המטלטלים והתארגנו ליציאה בעקבות הסבל. הדבר עורר תימהון, אך איש לא העז עתה לדבר, הן רבינו עומד ברקע ועיניו צופיות על כל המתרחש!

הקבוצה החלה בצעדה: ראשון - הסבל, אחריו - המשפחה, ואחריה - רבינו. כל המשתתפים האחרים הלכו בעקבות רבינו. הקבוצה צעדה לאורך הגינה, פנתה שמאלה לכיוון הרחוב, וכאשר הגיעו סמוך לשער הגינה החיצוני - סטה הסבל ממסלולו, ובמקום לפנות ימינה לעבר שער היציאה - פנה שמאלה לכיוון הבית. הוא עלה על שתי המדרגות הנמוכות והוביל את הקבוצה אל תוך הבית, דרך הכניסה הראשית.

הקהל תמה. הייתכן? אך איש לא הגיב. כולם צעדו אל פנים

הנמלטים מן האש והמחפשים מקלט בתוכנו. לא ברחוב, לא במרתף ולא בבית ספר. כאן, איתנו, עימנו ובביתנו!"

שבועות אחדים שהתה משפחה זו בחדר זה. במשך זמן זה למדו בני המשפחה להשתלב בנעשה כאן, חבשו כיסוי לראשם, הצטרפו לתפילה בציבור ובעיקר - שמרו על השקט ועל הפרטיות של בית רבינו. הם הבינו מה טיב החסד שרבינו גמל עימם. כשכוחות הלחימה היהודיים כבשו את יפו והשתרר השקט בגזרה, שבה המשפחה לביתה כשבפיה השבח והתודה לאכסניה שנודמנה לה.

(אמרו צדיק' - תולדות הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע. הובא בגיליון 'אגדאנק')

הבית, והסבל התקדם אל תוך הפרוזדור ימינה, אל עבר המטבח. הוא חצה אותו ויצא אל ההול שמאחוריו, שחלונותיו פונים לגינה אל מעל למרתף. שם הוא הניח את המטלטלין ואמר לבני המשפחה: "הרב ציוה כי כאן תגורו ומן המטבח הזה, שמאחורכם, תאכלו!"

הוא חייך חיוך רחב, כיאה לגיבור ראשי בפעולת ההטעיה, הסתובב על עמדו, הפטיר שלום ויצא מן הבית מבלי שדרש כל תשלום על עבודתו, שנעשתה בכישרון מנהיגותי לא מבוטל. רבינו, שעמד בקצה הפרוזדור וצפה על כל הנעשה, הגיב בפני קבוצת החסידים ובראשם המקורבים: "כך ייעשה לאחינו הפליטים

סגולות וישועות

"התפעלתי מאד מכל מה שראיתי" - אמרה התורמת הקשישה - "אך דבר אחד היה קשה לי מאד לראות. אני מוכנה לתרום עוד מיליון דולר ובלבד שתסדרו את הדבר הזה". שר הביטחון נבהל. "על מה גברתי מדברת?"...

החיים - שטח האימונים שלנו

מדברים רבים שראיתי, אך דבר אחד היה קשה לי מאד לראות, ולמענו אני מוכנה לתרום עוד מיליון דולר ובלבד שתשנו אותו.

"על מה גברתי מדברת?", שאל שר הביטחון בבהלה.

"אני מתחננת שתיישרו את השטח ללוחמים המסכנים המתאמנים בתנאי שטח קשים, ובגלל כך הם נופלים ונחבטים, ואף נפצעים. ולשם כך, אני מוסיפה מיליון דולר."

מי שזוכר, באותו תקופה, דבריה התפרסמו בכל הארץ, וגרמו לחיוכים רחבים... התורמת התמימה לא הבינה דבר אחד: חיל ולוחם שמיישרים בעבורו את השטח, לעולם לא יהפוך ללוחם עז ומיומן. דווקא תנאי השטח הקשים, ודווקא המעידות והנפילות, הם אלו המכשירות והופכות אותו להיות מוצלח וחד. רק דרך קשה ועמידה בניסיונות מולידה אדם מוצלח.

"אך האמת היא", חותם הרב דיאמנט, "כי רבים מאיתנו דומים לאותה תורמת. לכל אחד יש ניסיונות ותנאי שטח קשים שמזמנים לנו מן השמים, וכל זאת רק כדי לחשל אותנו ולפתח בנו את האמונה והבטחון בה'. ואנו, במקום להתמודד מול הניסיון ולהתחזק באמונה בה', בוחרים לבכות ולהתחנן שמישהו יישר לנו את הדרך, ושרק נזכה לחיים קלים. עלינו לזכור, כי דוקא הניסיונות ששולח לך הבורא - הם האימונים הטובים ביותר להפוך אותך ללוחם ולזכות בחיים טובים ומאושרים.

(בארה של תורה, הובא בגיליון 'פרי עמלנו')

סיפר הרב נחום דיאמנט שליט"א: היה זה לפני כמה עשרות שנים, בזמן קום המדינה. יהודיה אמריקאית, מבוגרת מאוד, התרגשה ושמחה עד למאוד לשמוע כי בארץ ישראל הוקמה מדינה בה מתגוררים יחדיו יהודים רבים, החיים תחת שלטון יהודי. אותה יהודיה אמריקאית היתה בעלת הון רב, ומאז נהגה לתרום מיליוני שקלים מידי שנה לצבא, כדי לשמור ולהגן על העם היהודי היושב בארץ. כך עשתה שנה אחר שנה.

פעם אחת ביקשו ראשי מערכת הביטחון לערוך לכבודה טקס הוקרה על תרומתה החשובה מידי שנה, ועל כן היא הוזמנה לסויר כבוד בארץ. מיד כשהגיעה ארצה התקבלה בכבוד גדול על ידי ראשי המינהל והצבא, אשר ערכו לה סיוורים בבסיסים וחיילות שונים, ואף הראו לה טנקים ונשקים רבים שנקנו בכספים שתרמה. לסיום, התכבדה התורמת באירוע יוצא דופן ומיוחד, והוא: צפייה באימון מיוחד וסודי של אחת מיחידות העילית החשובות ביותר של הצבא. התורמת נעמדה על אחת הגבעות וצפתה בלוחמים העורכים אימונים קשים ומפרכים. כיצד הם מתגלגלים וזוחלים בתנאי שטח קשים, שאף גרמו לכמה מהם להיפצע ולמעוד.

בסיום הטקס, פנה שר הביטחון אל התורמת ושאל אותה כיצד היא מרגישה אחר כל מה שראתה באותו יום. התורמת לא הסתירה את התרגשותה ואמרה: "התפעלתי והתרגשתי מאד

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? **שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il**

"האם כבר הגשת את הדגים? את המרק? את העוף?" שאלה הרבנית מחדרה. "כן, כן", השיבה המבשלת, אך למעשה, מלבד המרק, נטלה את כל התבשילים לעצמה ולמשפחתה. נדהמתי לראות פניו של רבי יצחק בעת ששמע את הדו-שיח הזה...

לעצמה ולמשפחתה...

נדהמתי לראות את רבי יצחק, ששמע את כל הדו-שיח בין הרבנית למבשלת, אשר לא זו בלבד שישב כמחריש ולא הגיב מאומה, כדי שלא לבייש את המבשלת העניה, אלא עוד ראיתי את השמחה והעונג שפשטו על פניו, על ההזדמנות שנתגלגלה לפתחו להדבק במדותיו של מקום, לרחם ולהיטיב לעניה אומללה זו ולבני משפחתה, אשר ודאי יושוו על התבשילים וישביעו את נפשם הרעבה...

(ר' איצ'לה, הובא בגיליון 'סיפורים וליקוטים נפלאים')

סיפר רבי אהרן בקשט זצ"ל מתלמידי הגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל, על רבו:

"יום אחד הזמין אותי רבי יצחק לסעוד על שולחנו את ארוחת הצהרים. היה זה בעת אשר שכבה הרבנית חולה על מטתה, כשבמקומה משמשת מבשלת עניה מבנות קובנא. בשעה שהיתה המבשלת אמורה להגיש את האוכל לשולחן, נשמע לפתע קולה של הרבנית מחדר משכבה: "האם כבר הגשת את הדגים? האם כבר נתת את המרק? את בשר העוף?"... אחר כל שאלה ושאלה נענתה המבשלת בחיוב... כשבאמת לא הגישה לפנייהם אלא רק לחם ומרק, בעוד את הדגים והבשר נטלה

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

כיצד אפשר לחשוש מבלי לחשוך?

איור: מלכות וקסברגר

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שהעצה לכך היא שילמד זכות כפי האפשר על השני, שאולי לא ראה בדקדוק את כל הפרטים ולא ידע את כל הנסיבות, ובכך לא יעלה בלבו ספק, אלא רק יחשוש כדי שידע לנהוג בזהירות. וכעין זה הביא בשו"ת לחפץ חיים (ח"ד סימן ט) מדברי החרדים (פט"ו אות לג) שכתב, שאמרו חז"ל 'כל אדם יהיה בעיניך כליסטים ומכבדו כרבן גמליאל', והקשה החרדים, הרי אמרו חז"ל במקום אחר 'והוי דן את כל האדם לכף זכות?' ותירץ, שצריך שכל אדם יהיה בעיניו כצדיק גמור לכבדו בלב שלם, אבל לענין להישמר ממנו יחדהו לרשע, וזה מה שאמרו חז"ל לענין איסור לשון הרע, שלא מקבלים לשון הרע אבל מיחש חיישין כדי להישמר ממנו עכ"ל, מוכח מדבריו שהדרך לעשות כן היא, שבלבו לא יהיה עליו ספק כלל ויהיה בעיניו ובלבו כצדיק גמור, ורק לענין הנהגתו יש לו לחשוש.

בהלכות הנלמדות היום בחפץ חיים (רכילות כלל ה' סעיפים ג-ד) חוזר רבנו על הכלל הנוגע גם לגבי איסור לשון הרע, שכאשר הרכילות שהאדם שמע נוגעת אליו למעשה על להבא, הותר לו לחוש לכך בלבד, אך לא להאמין ולקבל את הדברים בלבד - "ולכן צריך להיזהר מאוד כששמע שאחד דבר עליו או עשה לו כך וכך, או רוצה לעשות לו כך וכך, שלא להאמין בדבר רק בדרך חשש בעלמא, דהיינו לשמור עצמו ממנו, ולא בגדר ספק, דמעמידין לאדם בחזקת כשרות ומסתמא לא עשה לו רעה ולא גנהו..."
כיצד אפוא יוכל האדם להיזהר בדבר זה, שמצד אחד הותר לו לחשוש חשש בעלמא, ומצד שני עליו להיזהר שלא יעורר חשש זה אפילו ספק בלבד? בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים משו"ת תשובות והנהגות (יו"ד ח"א סימן תקנה),

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? [שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

Nati Shohat/Flash90

מדוע התפלפל הגר"מ פיינשטיין בשאלה ה'חמורה' מהי ברכת התפוח?

סוכה דף לו

אתרוג הבוסר רבי עקיבא פוסל

הראשונה, עשה את דרכו אל מעונו של רבי משה. כשהגיע, נקש בהססנות על הדלת. להפתעתו, פתח הרב בעצמו את הדלת בפניו, הכניסו פנימה בחום, ושאל למבוקשו.

למען האמת, מבוקשו של הצעיר היה רק לפגוש את רבי משה פנים אל פנים, ותו לא. אבל כשעמד כך מול הרב, הבין שהרב מצפה לשאלה כלשהי. הוא עשה חשבון מהיר, שאם כולם שואלים שאלות בהלכה, גם הוא צריך לשאול שאלה בהלכה. מה ישאל? זה מה שעלה בדעתו: "כבוד הרב, מה מברכים על תפוח?..."

"שאלה גדולה שאלת בני", אמר לו רבי משה ברוך. מי שהיה מורגל לשאלות חמורות שבחמורות, אפילו לא גילה סימן קטן של זלזול בשאלה שכל תינוק יודע עליה את התשובה. "כתבתי על כך תשובה להלכה", המשיך בנועם, "והעליתי להלכה, שיש בזה כמה פרטי דינים וחילוקים: אם התפוח עדין בוסר ואינו טוב לאכילה - יברך שהכל נהיה בדברו. ואם הוא בוסר אך כבר ראוי לאכילה - יברך בורא פרי האדמה. ולא כדברי השולחן ערוך. ואם הוא בשל כל צרכו - יברך בורא פרי העץ" (אגרות משה ח"א סנ"ז, יעויין שם בהרחבה פרטי הדינים והשיטות).

עיניו של השואל נצצו משמחה. הוא הודה לרב, ביקש ברכה, ולאחר מכן הלך לדרכו, כשאותות החוויה הרוחנית שעבר ניכרים על פניו. הוא חזר לרב, וסיפר לו שהיה אצל רבי משה פיינשטיין, ואף שאל אותו שאלה בהלכה.

"איזו שאלה שאלת? -" התעניין רבו. והוא חזר, מילה במילה, על השאלה. רבו החויר: "בשאלה כזו מטרידים את פוסק הדור?!"

- שאל כשהוא מזועזע כולו. הצעיר לא התבלבל, אלא אמר לו כי הרב עצמו אמר לו שמדובר בשאלה גדולה, ואף פרס בפניו כמה חידושי דינים שחידש בזה להלכה בספרו!

הגמרא במסכת סנהדרין (לח:): דורשת על הפסוק "זה ספר תולדות האדם" (בראשית ה א) - מלמד שהראה הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשיו, כיון שהגיע לדורו של רבי עקיבא שמח בתורתו ונתעצב במיתתו".

הגאון רבי יונתן אייבשיץ מפרש את הדברים בצורה נפלאה: על הפסוק 'ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל' (בראשית ג ו) אומר המדרש "פרי שאכל אדם הראשון בוסר היה", ובגמ' (סוכה לו.) נחלקו רבי עקיבא וחכמים האם בוסר נחשב לפרי, רבי עקיבא סובר שבוסר אינו נחשב לפרי וחכמים אומרים שנחשב לפרי. ומובא בגמרא שהסיבה שאין הלכה כשמעיה ואבטליון בכל מקום משום שהם בני גרים. ובמקום אחר מובא שהסיבה שרבי עקיבא נהרג - משום שהוא היה בן גרים.

ועתה מובנים הפלא ופלא דברי המדרש: "כיון שהגיע לדורו של רבי עקיבא, שמח בתורתו" - היינו במה שאמר שבוסר אינו נחשב לפרי, וא"כ נמצא שאדם הראשון לא חטא כלל, שהרי לא אכל פרי, "ונתעצב במיתתו" - דהיינו בסיבה שהוא מת - שהוא בן גרים, ולפיכך גם אין הלכה כמותו, ואזי נמצא שאדם הראשון חטא באכילת פרי משום שהלכה כחכמים - שבוסר נחשב לפרי... (מדרש יהונתן)

בספר 'ויגד משה' מופיע סיפור נפלא:

היה פעם צעיר יהודי שהתקרב לתורה ולמצוות. אחד מרבנותיו שוחח עמו רבות בענייני היהדות, ובין השאר סיפר לו על גדלותו העצומה של הפוסק המפורסם הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, היושב ב'איסט סייד' ומצודתו פרושה בכל העולם, כאשר שאלות מכל קצוות תבל עולות על שולחנו הערוך והבהיר. הצעיר הזה החליט לפגוש את הפלא בעצמו. בהזדמנות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האם מותר לאכול מתחת לסכך פסול שאינו פוסל את הסוכה?

Hadas Parush/Flash90

ויש אומרים: ברוחב מצטבר - של שבעה טפחים - הריהי פסולה. ואם יש בסוכה סכך כשר ברוחב של שבעה טפחים, הריהי כשרה, אך לכתחילה יש להחמיר שלא לאכול ולישון תחת הסכך הפסול, (וראה במקורות).

וכשרוחב הסכך הפסול הוא פחות משלושה טפחים, הריהו בטל לסכך הכשר, ומותר לאכול ולישון תחתיו.

[שו"ע תרלב, א, ומשנ"ב ב, ג רח; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 9, 10, וראה שם, 2, 12]

סכך פסול ברוחב ארבעה טפחים המונח באמצע סוכה לכל רוחבה, הריהו 'מקום חשוב' בפני עצמו ומפריד בין שני חלקי הסוכה, ואם לאחר הפרדה זו נמצא שלכל אחד משני חלקי הסוכה בפני עצמו אין שלוש דפנות, כל הסוכה פסולה.

וכשרוחב הסכך הפסול הוא בין שלושה לארבעה טפחים, (טפח = 8-9.6 ס"מ, לשיטות השונות), הדין כך: אם הסוכה כה קטנה, עד שמחמת הסכך הפסול אין בה סכך כשר ברוחב רצף -

באיזה מקרה הופך חלק מהסכך לדופן?

האמור לעיל.

ונחלקו הפוסקים אם דין 'דופן עקומה' אמור גם במקרה שהדפנות נמוכות בהרבה מהסכך, ואף בנוגע למחלוקת זו עצמה - נחלקו אחרונים אם היא גם במקרה שהמרחק בין הדפנות לסכך הוא פחות משלושה טפחים.

[שו"ע תרלב, א, משנ"ב ד, ושעה"צ ח; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 4, 5]

בהמשך לאמור: סכך פסול המונח בצד הסוכה, אינו פוסל את הסוכה אלא כשהוא ברוחב ארבע אמות (כ"ד-2.3-1.9 מטרים, לשיטות השונות) או יותר; אך אם רוחבו פחות מארבע אמות, הסוכה כשרה מדין 'דופן עקומה', שפירושו: אנו רואים את הסכך הפסול כהמשך הדופן, וכאילו הדופן 'מתעקמת' למעלה עד שמגיעה לסכך הכשר. אולם, מאחר ומקום הסכך הפסול אינו נחשב כסכך כשר, אסור לאכול ולישון תחתיו, כדין סכך פסול

באיזה מקרה הופך חלק מהדופן לסכך?

דווקא מחומר הכשר לסיכוך.

ועוד כתב הרמ"א, שבין באופן שהגביה את הדופן האלכסונית על ידי דופן בגובה טפח, ובין באופן שהרחיק את הדופן האלכסונית והניח סכך ברוחב טפח - חלק הדופן האלכסונית שמעבר לגובה עשרה טפחים, נחשב לסכך, ויש לעשות מחומר הכשר לסיכוך.

[שו"ע תרלא, י, משנ"ב ב לא-לד, ושעה"צ כג]

כפי שלמדנו, לדעת השולחן ערוך ניתן להכשיר סוכה ללא 'גג', העשויה מדופן אלכסונית הנשענת על גבי דופן אחרת, על ידי הגבהתה טפח מהקרקע, שבכך נוצרת דופן מדין 'לבוד', או על ידי הרחקתה טפח מהדופן השנייה, שבכך נוצר גג מדין 'לבוד'. אולם, לדעת הרמ"א, אין 'שם' דופן או גג על אויר בלבד, ויש צורך בדופן של ממש ובגג של ממש, וכמו כן, צריך לעשות גג זה

* תקרת בית שהסיר ממנה את חלקי האבן והטיט וכדומה מהתקרה, ונותרו בה רק קורות עץ, ועשה זאת לשם מצות סוכה - בשעת הדחק, ניתן להשתמש בה כסכך. ותקרת בית העשויה מעץ, ניתן להכשירה לסוכה באמצעות 'פִּקְפּוּק', שפירושו - עקירת המסמרים ונענוע קורות העץ ממקומן. ונחלקו הפוסקים בנוגע לרוחב קורות התקרה שניתן להכשירן לסיכוך על ידי פעולות אלו.
* סוכה ללא 'גג', דהיינו, שהשעינו דופן באלכסון על גבי דופן עומדת, והחלל שתחת השיפוע הוא חלל הסוכה - והוסיפו דופן בצד, כך שיש לסוכה שלוש דפנות - פסולה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן לתקוע בראש השנה בשני שופרות יחד?

בפני עצמו, ולא קול היוצא משני שופרות. ולכן, מי שהניח בפיו שני שופרות, או ש'הרכיב' שופר על גבי שופר, ותקע בשניהם כאחד, לא יצא ידי חובתו; ויש אומרים, שלדעת הרמב"ם, התקוע בשני שופרות יחד עובר על איסור 'בל תוסיף'. אולם, מי ששמע תקיעות משני אנשים יחד, יצא ידי חובתו.

[שו"ע תקפו, כ, משנ"ב פא, ושעה"צ קטו; ביאורים ומוספים דרשו, 75]

שתי מצוות של תקיעת שופר נאמרו בתורה, האחת בראש השנה, והשנייה ביום הכיפורים של שנת היובל. וחלק מהלכות התקיעה של ראש השנה, למדו חכמינו ז"ל מהכתוב לגבי תקיעת היובל.

ואחת הדרשות שדרשו חכמים היא, מהאמור בתקיעת היובל: "וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפֵר תְּרוּעָה" - "שופר אחד אמר רחמנא, ולא שני שופרות". והיינו, שצריך לשמוע קול היוצא מתקיעה בשופר אחד

רצון חזק לעשות תשובה

כתב ה"חתם סופר": אם דעתו של האדם לשוב, אזי העיקר הוא החשק והתאוה רבה שבוער בקרבו לשוב, ואז מיד תקובל תשובתו, ומאז יבוא בכל אוות נפשו וחשקו הרב אל המקום אשר יבחר ה', המדרגה העליונה של כל הצדיקים.

(חתם סופר על התורה - שופטים ד"ה וכי יבוא הלוי)

נשתדל לעורר בלבנו רצון חזק מאוד לשוב אל ה' ולתקן את מעשינו ובכך נוכה לבסוף לשוב בתשובה שלמה.

ד' באלול | רבי יחיאל פישל ב"ר יוסף אייזנבך זצ"ל, ר"י שער השמים

שנת ה' אלפים: החל ביום זה 'ויכוח פריז', על התלמוד הבבלי, בארמונו של מלך צרפת לואי התשיעי. 'ויכוח פריז' התנהל בעקבות מעשה הנפשע של ניקולס דונין שר"י, תלמידו של רבי יחיאל מפריז מבעלי התוספות, אשר יצא לתרבות רעה והשתמד. הוא הסית את האפיפיור כנגד התלמוד, ובעקבות כך דרש האפיפיור מכל מלכי אירופה לשרוף את ספרי התלמוד. רובם התעלמו מהבקשה מלבד מלך צרפת שניאות לבצע זאת בכפוף למשפט שייערך בנושא. בראש הרכב השופטים הועמדה המלכה, אשת המלך, ובהרכב עצמו היו חברים ניקולס דונין שר"י, יחד עם מספר בישופים וכמרים שונאי ישראל. צוות ההגנה הורכב מרבי יחיאל מפריז ורבי משה מקוצי בעל הסמ"ג, רבי יהודה ב"ר דוד ממילון ורבי שמואל ב"ר שלמה משאטא-טיער. אולם המאמצים לא הועילו והשופטים הכריעו שיש לשרוף את ספרי התלמוד בכל רחבי צרפת. הספרים נאספו על ידי שליחי המלך, ועשרות קרונות גדושים בספרי התלמוד הובאו לשריפה במרכז פריז בערב שבת קודש פרשת "זאת חוקת התורה" - "דא גזירת אורייתא", ולכך נקבע יום זה כיום תענית יחידים.

"חגרי לבוש שק עלי ההבצרה אשר יצתה לחלק וספתה את תולדיך" - מתוך קינת 'שאלי שרופה באש' שחיבר מהר"ם מרוטנבורג על שריפת התלמוד.

שנת ה' אלפים קנ"א: ביום זה נטבחו רבים מיהודי ברצלונה וטולדו שבספרד, במהלך 'פרעות קנ"א'. פרעות אלו בוצעו בידי נוצרים משולהבים שהוסתו על ידי כמרים מפיצי שנאה נגד העם היהודי. קהילות שלמות נחרבו באותם ימים, ושיאן של הפרעות היה ביום ד' אלול, כשהפורעים הגיעו לברצלונה ולטולדו וכמעט השמידו את כל האוכלוסיה היהודית שלהן. בטולדו נרצחו בין היתר גם רבי יהודה, נכד הרא"ש עם משפחתו ותלמידיו הי"ד. מספר לא ידוע של יהודים לא עמדו בניסיון באותה עת, והמירו דתם לנצרות מתוך כפיה, ומיני אז התפתחו בנפרד קהילות של 'אנוסים', שהמשיכו להתקיים ביתר שאת אחרי גירוש ספרד, אז עלה באופן משמעותי מספרם של היהודים שהמירו דתם בכפיה.

בְּכֵן בְּכָה בְּכָה רַב וְהָרַב, עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל עַם ה' כִּי נִפְלוּ בְּחָרֵב.

יארצייט:

- של"ו: רבי משה ב"ר אברהם פרוינצאלו זצ"ל, מהר"ם/רמ"ף, ממנטובה-איטליה.
- תקצ"א: רבי ישעיהו ב"ר מאיר וולטפרייד זצ"ל, מפשעדבוז, בעל דברות חיים.
- תרנ"ד: רבי משה ב"ר כליפה עידאן זצ"ל, רב ודיין בג'רבה ובגאבס, בעל תפילה למשה, תורת משה ועוד.
- תרע"ו: רבי נתנאל ב"ר יחיאל מיכל הכהן פריד זצ"ל, מאווראש, בעל פני מבין.
- תרפ"ו: רבי מאיר שמחה ב"ר שמשון קלונימוס קלמן הכהן זצ"ל, מדווינסק, בעל אור שמח, משך חכמה.
- תש"א: רבי יוסף מאיר ב"ר חיים אברהם פולק זצ"ל הי"ד, מברגסאז.
- תש"ח: רבי יהושע ב"ר נחום בוימל זצ"ל, ר"י ויז'ניץ, בעל עמק הלכה.
- תשמ"ו: רבי יצחק ידידיה ב"ר אהרן פרנקל זצ"ל, הרה"ר וראב"ד ת"א-יפו, בעל דרך ישרה.
- תשס"ה: רבי יחיאל פישל ב"ר יוסף אייזנבך זצ"ל, ר"י שער השמים.
- תשע"ו: רבי אליהו יוסף ב"ר דוד שאר ישוב כהן זצ"ל, ראב"ד חיפה.
- תשע"ז: רבי דוד ב"ר יעיש פרץ זצ"ל, ראב"ד טבריה.

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה